

**सभाध्यक्ष महोदय,
आठौं गाउँसभामा उपस्थित सबै सदस्यज्यूहरू,**

नेपालको संविधान जारी भएपश्चात नेपालको शासन प्रणाली संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तह गरी तीन तहसहितको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक मुलुकमा परिमार्जन तथा परिष्कृत भएको छ । संघीयतालाई संस्थागत गर्ने क्रममा हामी अगाडी बढिरहेका छौं । नेपालको संविधान र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ अनुसार बर्जु गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमायम गाउँसभा समक्ष प्रस्तुत गर्न पाउँदा हर्षित छु ।

नेपालमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक व्यवस्था स्थापित गराउने सन्दर्भमा विभिन्न कालखण्डमा जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहिदहरू प्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । साथै विभिन्न आन्दोलनमा, द्धन्द्धमा घाईते भई कष्टकर जीवन व्यतित गरिरहनु भएका जिवीत सहित प्रति सम्मानसहित हार्दिकता प्रकट गर्न चाहन्छु । नेपाल राष्ट्र, राष्ट्रियता अनि अखण्डताका लागि जुनसुकै त्याग र बलिदानी दिन सक्ने र यस भूभाग लाई माया गर्नुहुने सम्पूर्ण स्वाभिमानी नेपाली तथा राजनैतिक दल र सरकार तथा शुभेच्छुक अन्य सबैलाई नेपालको राजनैतिक परिवर्तनमा खेल्नु भएको भूमिकाको उच्च सम्मान गर्दै यो ऐतिहासिक सफलताका निम्ती सबै प्रति आभार प्रकट गर्न चाहन्छु ।

जनताको त्याग र बलिदानबाट हिजोको स्थानिय निकाय स्थानिय सरकारको रुपमा स्थापित भएको हो । करिब १८ वर्षको अन्तरालमा स्थापित भएको जनप्रतिनिधीमूलक स्थानिय सरकारप्रति हिजोको भन्दा जनताको आशा र भरोसा आज उच्च रहेको छ । जनताको यो भरोसालाई जीवित राख्न गाउँपालिकाको तीब्रतर विकास गरी समृद्ध स्थानिय सरकारको रुपमा स्थापित गराउन यो स्थानिय सरकार दृढ संकल्पित रहने छ । साथै यस महान कार्यमा हातेमालो गर्न संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, अन्तर स्थानिय तह, स्थानिय स्तरका राजनैतिक दल, संघ+संस्था, समाजसेवी, बुद्धिजिवी र आमा जनसमुदायमा हार्दिक अपिल गर्दछु ।

विगत केही समयदेखि कोरोना भाइरस वा कोभिड १९ को विभिन्न भ्यारिएण्टको संक्रमणले नेपाल लगायत विश्वलाई नै आक्रांत पारिरहेको छ । संक्रमण दिनप्रतिदिन बढ्दो क्रममा रहेको छ । संक्रमणबाट जीवन गुमाउनु हुने यस बर्जु वासी तथा नेपाली नागरिकप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली प्रकट गर्दै शोकाकुल परिवारजनप्रति गहिरो समवेदना व्यक्त गर्दछु । साथै उपचाररत सम्पूर्ण संक्रमित नागरिकहरूको शीघ्र स्वास्थ्यलाभको कामना गर्दछु ।

यस्तो संवेदनशील घडीमा पनि आफ्नो जिउ ज्यान जोखिममा राखी कर्तव्यनिष्ठ भई इमान्दारितापूर्वक आ-आफ्नो पदिय जिम्मेवारी वहन गर्नुहुने जनप्रतिनिधि, कर्मचारी तथा कोभिड-१९ विरुद्धको अभियानमा सहकार्य र सहयोग गर्नुहुने निजी क्षेत्र, संघ-संस्था, सञ्चार जगत लगायत सम्पूर्णमा म हार्दिक आभार प्रकट गर्दै कृतज्ञता ज्ञापन गर्न चाहन्छु ।

**सभाध्यक्ष महोदय,
आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरु,**

बर्जु गाउँपालिकाको यस गरिमामय आठौं गाउँसभामा नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने कार्यक्रममा उपस्थित महानुभावहरुलाई बर्जु गाउँपालिकाको तर्फबाट र मेरो व्यक्तिगत तर्फबाट हार्दिक स्वागत र अभिवादन गर्दै आजको यस कार्यक्रम मार्फत गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका जनताहरुलाई विकास र योजना प्रक्रियमा सबैको सहभागिता सुनिश्चित गर्न सहभागितात्मक योजना तर्जुमा प्रक्रियाका चरणहरु अवलम्बन गर्दै राष्ट्रिय प्राथमिकता र स्थानीय आवश्यकताहरुलाई पुरा गर्न प्रत्यक्ष सहयोग पुग्ने र कोभिड-१९ महामारीको रोकथाम तथा नियन्त्रण गरी सोबाट प्रभावित सामाजिक, आर्थिक क्षेत्रहरुलाई पुनर्जीवन दिँदै सर्वाङ्गीण विकास निर्माणलाई तीब्रता दिने अठोटका साथ क्षेत्रगत रुपमा बजेट विनियोजन गर्दै मौजुदा ऐन, नियम र कार्यविधीको आधारमा आगामी आ.व. ०७८/७९ मा यसको सफल कार्यान्वयन गर्ने/गराउने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु ।

हामी स्थानीय सरकारले शुन्य विन्दुबाट यात्राको प्रारम्भ गरी नौलो अनुभव र अभ्यासका साथ महत्वपूर्ण र ठोस उपलब्धिहरु हासिल गर्दै अघाडी बढिरहेका छौ ।

**सभाध्यक्ष महोदय,
आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरु,**

हाल नेपाल सरकार × समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली" को राष्ट्रिय आंकाक्षामा केन्द्रित छ । प्रदेश सरकार ×स्वच्छ, सुखी र समुन्नत प्रदेश" को प्रादेशिक दृष्टिकोण सहित अघी बढेको छ ।सोही सन्दर्भमा यस बर्जु गाउँपालिका पनि मूल नारा “कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य, उधोग, पर्यटन र पूर्वाधार: सुन्दर, समृद्ध बर्जुको आधार” लाई मार्गदर्शनको रुपमा लिई अग्रगामी दिशामा अघी बढेको छ । उपरोक्त समग्र व्यवस्थाका आधारमा आगामी आ.व. को नीति, कार्यक्रम तथा बजेट निर्माणको लागि देहाय बमोजिमका प्राथमिकता तथा क्षेत्रगत नीतिहरु प्रस्तुत गर्ने चाहन्छु ।

प्राथमिकता:

1	स्वास्थ्य, खानेपानी, सरसफाई, पोषण तथा खाध सुरक्षा
2	सहज, सुलभ गुणस्तरीय शिक्षा
3	श्रम तथा रोजगार
4	कृषि, पशुपालन तथा सिंचाई
5	उद्योग, पर्यटन तथा भौतिक पूर्वाधार
6	आन्तरिक राजश्व वृद्धि, पुँजी निर्माण तथा वित्तीय सुशासन
7	लैंगिक समानता, महिला सशक्तीकरण तथा सामाजिक उत्थान
8	जलवायु परिवर्तन, वातावरणीय सन्तुलन तथा विपद् व्यवस्थापन
9	न्याय तथा मध्यस्थता
10	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि
११	व्यवस्थित बसोबास र भूमि व्यवस्थापन

क्षेत्रगत नीतिहरुः

१. स्वास्थ्य कार्यनीतिः

- कोरोनाको बँदलियो स्वरूपबाट हुनसक्न जोखिम आइकलन गरी विपद्कालिन जटिल परिस्थितिसँग प्रतिकार्यका लागि सबै क्षेत्र तथा सरोकारवालासँग आवश्यक सहकार्य, सहयोग तथा समन्वयका लागि कार्ययोजना निर्माण गरिनेछ ।
- मौलिक हकको रूपमा रहेको गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा सबै नागरिकहरुको पहुँचमा पुग्नेगरी प्रभावकारी रूपमा उपलब्ध गराउने एवम् आधारभुत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क उपलब्ध गराइनेछ।
- आवश्यकता अनुसार क्वारेन्टाइन सञ्चालन कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- कोरोना नियन्त्रणलाई मुख्य प्राथमिकता दिई रकम अभाव हुन नदिन विपद् व्यवस्थापन कोषलाई सुदृढ गरिनेछ ।
- कोरोना नियन्त्रणमा अग्रपंक्तिमा खटिएका कर्मचारीलाई संघीय सरकारको निति बमोजिम प्रोत्साहन गरिने छ ।
- गुणस्तरीय औषधी र स्वास्थ्य सामाग्रीको सहज तथा प्रभावकारी आपूर्ति एवम् उपयोगलाई सुनिश्चित गरिनेछ।
- स्वास्थ्य सम्बन्धि सन्देश एवम सुचना सुलभरूपमा प्राप्त गर्ने सुचनाको हक सम्बन्धि अधिकारलाई कार्यगतरूपमा परिणत गर्ने शिक्षा, सुचना र सञ्चार कार्यक्रमलाई उच्च प्राथमिकता दिई जनस्वास्थ्य प्रवर्धन गरिनेछ।
- गुणस्तरीय एवम स्वास्थ्यवर्धक खाद्य पदार्थको प्रवर्धन, प्रयोग मार्फत कुपोषणलाई न्यूनिकरण गरिनेछ।
- स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुलाई संरक्षण र सम्वर्धन गरिनेछ।
- सामुदायिक विद्यालयमा किशोरकिशोरीको महिनावारी व्यवस्थापनको लागि महिला शौचालय निर्माण र सेनिटरी प्याड वितरण गरिनेछ।
- अमडुवा स्वास्थ्य चौकीलाई २४ घण्टे बर्थिङ्ग सेन्टरकोरूपमा संचालन गरिनेछ।

- जनसंख्या व्यवस्थापनका लागि परिवार नियोजनलाई प्रोत्साहित गर्दै मातृ शिशु मृत्यु दर घटाई औषत आयु बढाउने नीति लिइने छ।
- विभिन्न, सिमान्तकृत जातजाति, आदिवासी तथा दिर्घरोगीहरूलाई स्वास्थ्य उपचार सहायतालाई निरन्तरता दिइनेछ।
- वैकल्पिक स्वास्थ्य सेवा पद्धति (आयुर्वेद, होमियोप्याथी, नेचुरोप्याथी) लाई संरक्षण र सम्बर्धन गरिनेछ। प्रत्येक वडामा विशेषज्ञ स्वास्थ्य शिविर संचालन गरिनेछ।
- स्वास्थ्य चौकीमा प्रयोगशाला प्रबर्द्धन गरी रोग परिक्षणलाई प्रभावकारी बनाइनेछ।
- गाउँपालिका भित्रका स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई प्रविधीमैत्री बनाइनेछ।
- नयाँ स्वास्थ्य संस्थाहरूमा समावेशी तथा अपाङ्गमैत्री पूर्वाधारहरू बनाइनेछ। सञ्चालनमा भएका तर समावेशी तथा अपाङ्गमैत्री नभएकाहरूलाई विस्तारै सुधार गरिँदै लगिनेछ ।
- निरोगी बर्जु गाउँपालिका निर्माणका लागि बर्जु गाउँपालिकावासीहरूमा आवश्यकता र औचित्यताका आधारमा स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई अगाडी बढाइनेछ।
- स्वास्थ्य सम्बन्धी आवश्यक सामाग्रीहरू र निशुल्क प्रदान गरिने औषधीहरूको अभाव हुन नदिने नीतिलाई कायमै राखिनेछ।
- बर्जु गाउँपालिका वासीको स्वास्थ्य सेवालाई थप व्यवस्थित बनाउन व्यायमशाला, आरोग्य केन्द्र निर्माण गरिनेछ।
- स्वास्थ्यका दृष्टिकवणले संवेदनशील बालबालिका, महिला, अपाङ्ग लगायतलाई निजी तथा गैरसरकारी क्षेत्रसँग सहकार्य गरी मनोसामाजिक विमर्श गरिनेछ ।
- गर्भवती अवस्थामा आवश्यक पौष्टिक तत्वको उपलब्धताको सुनिश्चितता गर्न अण्डा वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।

२. खानेपानी तथा सरसफाई नीति:

- पूर्ण सरसफाई कार्यक्रम लाई सरकारी तथा विभिन्न गैरसरकारी र अन्तराष्ट्रिय संघसंस्थासँग समन्वय गरी वडाकार्यालयको सक्रियतामा प्रभावकारी ढंगले संचालन गरिने छ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र खानेपानीको लाईन विस्तार, क्षमता विस्तार आदि कार्यमा उपभोक्ता स्तरमा माग बढिरहेको सन्दर्भमा आवश्यकता, औचित्यता र सान्दर्भिकता हेरी अधिकतम सहयोग गर्ने। खानेपानी उपभोक्ता संस्था सँग आवश्यक समन्वयन गरि उक्त संस्थालाई नै जिम्मेवार बनाई गा.पा. सँग समन्वय र सहकार्य गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ।

- सबैको लागि स्वच्छ खानेपानीको पहुँच अभिवृद्धि गर्न खानेपानीको आर्सेनिक जाँच गरिने छ। खानेपानी आयोजनाहरूको सञ्चालन र विस्तारलाई प्रभावकारी बनाइनेछ।
- **“स्वच्छ, स्वस्थ बर्जु समृद्धिको”** आधार नारा सहित फोहोरलाई मोहोरमा बदल्ने नीति लिइने छ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र बढ्दो फोहोरमैला उत्सर्जन व्यवस्थापन गर्न आवश्यक कार्यविधि बनाई लागु गरिने छ। जथाभावी फोहोरमैलाको दीर्घकालिन व्यवस्थापन र यस क्षेत्रमा प्राप्त हुने सहयोगलाई एकिकृत डालो प्रणालीमा आवद्ध गरिने छ।
- जथाभावी फोहोरमैला फाल्नेलाई आवश्यक कारवाही गरिने छ र प्रवर्धनात्मक, दण्डात्मक अभियानलाई तिव्रता दिइने छ। विशेष सरसफाई अभियान चलाईने छ।
- नेपाल सरकारबाट जारी भएको फोहोरमैला व्यवस्थापन ऐन २०३८ लाई कडाइका साथ कार्यान्वयन गर्न कार्ययोजना बनाइने छ।
- फोहोरमैलाको दीर्घकालिन व्यवस्थापनको लागि रणनीति निर्माण गरिने छ।

३. शिक्षा कार्यनीति:

- विद्यालयमा प्रदान गरिने दिवा-खाजा तथा पोषण सामग्रीको प्रचलित अन्तराष्ट्रिय तथ राष्ट्रिय मापदण्ड बमोजिम गुणस्तरीयता सुनिश्चित गरिनेछ ।
- विद्यालयमा प्रदान गरिने दिवा-खाजा तथा पोषण सामग्रीको आपूर्ति व्यवस्थापनमा प्रभावकारिताका लागि निरीक्षण, सुपरिवेक्षण तथा अनुगमनमा जोड दिइनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका बाल बालिकाहरूको विद्यालय पहुँच कार्यक्रमलाई विस्तार, छात्रवृत्तिका गा.पा. क्षेत्रका सामुदायिक विद्यालयका अवसर सिर्जना, साक्षरता अभियान, उत्कृष्ट छात्र/छात्रलाई सम्मान कार्यक्रम संचालन गरिने छ। गा.पा. क्षेत्रमा संचालित बाल विकास केन्द्रहरूलाई सामुदायिककरण, एकिकरण र सशक्तिकरण गरिने छ।
- प्राथमिक तहमा अनिवार्य रूपमा अंग्रेजी भाषामा पठनपाठन निरन्तरता दिइने छ। आवश्यकता अनुसार शैक्षिक संस्थाहरूलाई मर्ज गरिने छ।
- वडा स्तर र गाउँपालिका स्तरबाट प्रत्येक विद्यालयमा महिनामा एक पटक सम्म अनुगमन गरी गा.पा. मा प्रतिवेदन पेश र कार्यपालिकाको बैठकमा छलफल गरी आवश्यक निर्देशन दिइने छ।
- निजी विद्यालयलाई अनुगमन, नियमन गरी आवश्यक निर्देशन दिने व्यवस्था मिलाइने छ।
- प्रत्येक विद्यालयमा शिक्षक र विद्यार्थीहरूलाई पोशाक र परिचय पत्र अनिवार्य रूपमा लागु गरिने छ।

- प्रत्येक मा.वि.मा कम्प्युटर कक्षा अनिवार्य रूपमा संचालन गरिने छ।
- नयाँ प्रविधिमा आधारित ई-हाजिरी क्रमश सबै विधालयहरूमा जडान गर्दै लगिनेछ ।
- उच्च शिक्षालाई सहज, गुणस्तरीय एवं पहुँच योग्य बनाउन गाउँपालिका क्षेत्र भित्र उच्चशिक्षा अध्ययनको लागी कलेजको व्यवस्था गर्न पहल गरिने छ।
- सामुदायिक विद्यालयहरूलाई प्रविधिमैत्री बनाउन जोड दिईनेछ ।
- प्राविधिक शिक्षा (स्वास्थ्य, कृषी, ईञ्जिनियरिंग र भेटेरीनरी) अध्ययन अध्यापन गर्नको लागी सम्बन्धित निकायमा आवश्यक पहल गरिने छ।
- सामुदायिक विद्यालयलाई अपाङ्ग एवम् लैङ्गिक मैत्री शौचालय लगायतका संरचना निर्माण गर्ने कार्यमा पहलकदमी गरिनेछ ।
- यस बर्जु गाउँपालिकाको प्रत्येक वडामा एक सामुदायिक विद्यालयलाई नमूना विद्यालयको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- शैक्षिक सहयोग कार्यक्रम लागू गरी विद्यार्थीहरूको नेतृत्व विकास, सीप तथा क्षमता विकास गरिनेछ ।
- शैक्षिक सुधार कार्ययोजना तयार गरी सो को सुझाव अनुसार सुधारको रणनीति अंगीकार गरिनेछ ।

४. श्रम र रोजगार नीति:

- आर्थिक वर्ष ०७८/०७९ मा करिव १०० युवायुवतीलाई स्वरोजगारमूलक तालिम प्रदान गरिनेछ ।
- सबैले काम गर्न पाउने तथा सबैले काम पाउने अवस्था सुनिश्चित गर्न सामाजिक आर्थिक शक्तिको रूपमा रहेको श्रमशक्तिलाई दक्ष व्यवसायिक बनाउन विभिन्न सीपमूलक आयमूलक कार्यक्रम संचालन गरी स्वरोजगार बनाउने र स्वदेशमा नै रोजगारी अभिवृद्धि गर्ने वातावरण सिर्जना गरिने छ।
- बालश्रम लगायत श्रमशोषणका सबै रूपको अन्त्य गर्ने विशेष नीति लिईने छ।
- वैदेशिक रोजगारीमा जाने युवातीहरू नठगिउन, नबेचिउन भन्नाका लागी वैदेशिक रोजगारी सम्बन्धी विभिन्न सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिने छ।
- वैदेशिक रोजगारबाट आर्जन भएको पुँजी, सीप, प्रविधी र अनुभवलाई आफ्नै गाउँमा उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगाउन प्रोत्साहन गरिने छ।
- श्रमिकहरूको समस्यालाई समाधान गर्नको लागी वडामा अभिलेख राखिनेछ ।

५. कृषि, पशुपालन तथा सिंचाइ नीति:

- किसानको हकहित सरक्षण र सम्बर्धन गर्दै कृषिको उत्पादन, उत्पादकत्व बढाउन सिंचाइको उचित व्यवस्थापनका लागि योजना निर्माण र कार्यान्वयनमा जोड दिइने छ ।
- अर्गानिक कृषि अभियानमा जोड दिइने छ ।
- कृषि क्षेत्रलाई पुर्ण व्यवसायिक बनाउन आवश्यक कार्य गरिने छ ।
- सुनसरी मोरङ सिंचाइ योजना र चन्द्रामोहना सिंचाइ योजनाबाट सन्चालित नहरहरुमा निरन्तर पानि रहरिहने व्यवस्था मिलाउन आवश्यक कदम चालिने छ ।
- बैकल्पिक सिंचाइ व्यवस्थाका लागि डिप वोरिड , स्टेट वोरिड, कृषि मोटर , स्यालो ट्युबेल कृषिका लागि एल टी लाइन विस्तार गरी सिंचाइ को समस्या समाधान गरिने छ ।
- खेतियोग्य जमिनमा मलबिउको अभाव हुन नदिने जसको लागि रासायनिक मल तथा विषादिको प्रयोगले मानव स्वास्थ्य लगायत वातावरणलाई समेत असर पुग्ने भएकोले त्यसको सट्टामा प्राङ्गारिक मल विसादी को प्रयोग गर्न प्रोत्साहित गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- नमुना कृषि फर्म सञ्चालन गरी चक्लावन्दी खेतिको माध्यमबाट कृषिलाई आधुनिकिकरण र व्यवसायीकरण गरिने छ।
- खाली पर्ति एंवम बाझो जग्गामा खेती गर्नलाई बैदेशिक रोजगारबाट फर्केका सीपयुक्त जनशक्तिलाई प्रोत्साहित गरिने छ।
- कृषकहरुको पहिचान गरी सुचिकरणको लागि मापदण्ड बनाइ कृषक परिचयपत्र बितरण गरिने छ । बर्गिकृत परिचयपत्रका आधारमा सेवा सुविधाको व्यवस्थापन गरिने छ ।
- प्राङ्गारिक तथा जैविक खेती प्रबर्द्धनका लागि संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- खाद्यको संकलन भण्डारण गरी समुचित व्यवस्थापन गर्न खाधान्न बैकको स्थापना गर्न आवश्यक अध्ययन गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।
- खाद्य शीत भण्डार निर्माण कार्य आगामी आ.व. मा सम्पन्न गरिने छ । यसका लागि प्रदेश र संघीय सरकारसँग समन्वय गरिनेछ ।
- कृषि उत्पादन, प्रशोधन, भण्डारण, बजारीकरण र ब्रान्डिङका लागि एकीकृत योजना निर्माण गरिनेछ ।
- सहकारी सामुदायीक खेती प्रणाली एंवम पशुपालन प्रोत्साहीत गरिने छ ।
- पशु रोग विरुद्ध खोप कार्यक्रम तथा पशु सिविर संचानल गरिने छ ।
- बालि तथा पशुपंछि विकाशलाई प्रभावकारी बनाउन कृषक र विमा कम्पनी संग समन्वय गरी विमा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न सहजिकरण गरिने छ ।
- बजार क्षेत्रमा व्यवस्थित वधस्थल को संचालन गरी स्वास्थ्यवर्धक मासु पसलहरुलाई व्यवस्थापन गर्न प्रोत्साहन एंवम नियमन कार्यलाई प्रभावकारी बनाइने छ ।
- मासुजन्य उत्पादन र दुधजन्य उत्पादनको लागि गाइ भैसी पालन कुखुरा पालन बाख्रापालन , माछापालन, बंगुरपालन, व्यवसायलाई व्यवसायीक र आत्मनिर्भर बनाउन विशेष कार्यक्रम ल्याइने छ ।
- यस गाउँपालिकाको नगदेवालिमा आवद्ध किसानलाई आवश्यक ज्ञान प्रविधी का साथै उन्नत बीउ मल आवश्यक अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।

- कृषि उपजलाइ व्यवस्थित गर्न निश्चित क्षेत्र तोकि कृषिजन्य थोक बजार खुद्रा बजारको व्यवस्थापन गरि कृषि,पशु तथा बागवानी व्यवसायलाइ व्यवस्थित गरिने छ ।
- बातावरण, जलवायु एंवम माटो को उपयुक्ताको आधारमा फलफुलको विरुवा वितरण गरिने छ ।

६. अर्थ, उद्योग र वाणिज्यनीति:

- अनौपचारिक, साना तथा घरेलु उद्यमीलाई बजारीकरणमा सहयोग गरिनेछ ।
- सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको सहभागीता र स्वतन्त्र विकास मार्फत स्थानीय अर्थतन्त्र सुदृढ गरिने छ।
- सहकारी शिक्षा, सुशासन तथा नियमनको कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- सहकारी क्षेत्रलाइ प्रवर्धन गर्दै स्थानीय विकासमा अत्याधिक परिचालन गरिने छ ।
- विशेष आर्थिक क्षेत्र (SEZ) को स्थापनाको लागि सम्बन्धित निकायहरुमा आवश्यक पहल,पैरवी,समन्वय र सहयोग गरिने छ ।
- भन्सार कार्यालय स्थापनाको लागि संभाव्यता अध्ययनको लागि विशेष पहल गरिने छ ।
- आर्थिक विकासको अर्को महत्वपूर्ण आधार बनेको उद्योग तथा व्यापार हो । बर्जु गाउँपालिका भित्र रहेको कृषिजन्य उत्पादनमा आधारित नेपालकै सवैभन्दा ठुलो चिनी उद्योग ईष्टर्न सुगरमिल्सको नियमित संचालन र कृषकहरुको उखुको खेती तथा भुक्तानीमा देखिने गरेको समस्यालाई आपसी सहकार्य र समन्वयका माध्यमवाट समाधान गर्न आवश्यक पहल गरिने छ । साथै गाउँस्तरमा रहेका मझौला तथा साना घरेलु उद्योगको संरक्षण गर्दै यस व्यवसायमा संलग्न व्यवसायीहरुलाई अभिप्रेरित हुने कार्यक्रमको तर्जुमा गरिने छ ।
- आर्थिक क्षेत्रका सवै गतिविधीमा स्वच्छता, जवाफदेहिता र प्रतिस्पर्धा कायम गर्न नियमनको व्यवस्था गर्दै गाउँपालिकाको विकासमा प्रोत्साहन र परिचालन गरिने छ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र उद्योग स्थापना गर्न निजी क्षेत्रलाई आकर्षित गर्ने र उद्योगको विकास र विस्तारद्वारा वस्तु तथा सेवाको बजार विविधीकरण र विस्तार गरिने छ ।
- कालोबजारी गर्ने, कृत्रिम अभाव सिर्जना गरि उपभोक्ता आतंकित गर्ने प्रतिस्पर्धा नियन्त्रण गरी अनुशासन कायम गरि उपभोक्ताको हित संरक्षण गरिने छ।
- वैदेशिक रोजगारमा रहेका नेपालीहरुको ज्ञान, सीप, प्रविधी र पूँजीलाई उत्पादनमूलक कार्यमा लगानी गर्न प्रोत्साहित गर्ने र स्थानीय विकासमा उपयोग गरिने छ ।
- घरेलु तथा साना उद्योगको व्यवसाय दर्ता गराउने प्रोत्साहन गरिने छ ।

७. भौतिक पूर्वाधार, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन नीति:

- गाउँ गौरवको आयोजनाको रूपमा बर्जु तालमा भ्यू टावर, संग्राहलय र कम्तीमा ५ कि.मी. कालोपत्रे सडक निर्माण गरिने छ ।
- राष्ट्रिय वृक्षारोपण वर्ष रूपमा आगामी २०७८/७९ आर्थिक वर्षमा हरित बर्जु: सुरक्षित बर्जुबासी को अभियान सञ्चालन गरी आगामी आ.व. मा कम्तीमा १० हजार बिरुवा रोपिने छ । सार्वजनिक जग्गा ,वाटोछेउ र ऐलानी जग्गा पहिचान गरी वृक्षारोपण कार्य गरिने छ ।
- सम्भाव्यता अध्ययन, विस्तृत डिजाइन र लागत अनुमान गरेर मात्र वातावरणमैत्री भौतिक पूर्वाधारको निर्माणमा जोड दिइने छ ।
- बर्जु गाउँपालिकाका मुख्य सडकहरूमा हरित सडक पेटीको रूपमा बिकास गर्दै लगिने छ ।
- उपभोक्ता, वडा कार्यालय, गाउँपालिका प्रदेश सरकार र संघीय सरकारको समन्वय र साझेदारीमा पूर्वाधार विकास निर्माण कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रको सौन्दर्य कायम गर्न अव्यवस्थित फुटपाथ व्यवसायलाई व्यवस्थित गर्न पार्क, बगैचा लगायत संभाव्य सम्पदाहरूको समुचित विकास तथा परिचालन गर्न सार्वजनिक निजी साझेदारी नीति मार्फत अघि बढाइने छ ।
- विपद् तथा उच्च जोखिममा परेको घर परिवारलाई तत्काल राहत, उद्धार र पुर्नस्थापना सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- सुरक्षाकर्मीहरूलाई विपद् रोकथाम र नियन्त्रणको लागि सामाग्री उपलब्ध गराइने छ । विपद् रोकन प्रतिकारात्मक कार्यहरू संचालन गरिने छ ।

८. पर्यटन, कला तथा संस्कृती नीति:

- यस बर्जु गाउँपालिकाको गौरव बर्जु ताल तथा अन्य सांस्कृतिक महत्वका पोखरी, ताल, सिमसार क्षेत्र आदी विकाशको कोसे ढुङ्गा भएकोले पर्यटकीय स्थलको रूपमा विकास र विस्तार गरिने छ ।
- पर्यटकीय योजना निर्माण गरी यस गाउँपालिकाको राजश्व अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- धार्मिक पर्यटकीय सम्भावना बोकेका मठमन्दिरको विकास गरी धार्मिक पर्यटकिय क्षेत्रको घोषणा गरिने छ।
- कला,संस्कृती ,साहित्य ,भाषा ,धर्म तथा साँस्कृतिक धरोहरहरूको संरक्षण, सम्वर्धन र प्रवर्धन गर्न नेतृत्वदायी भूमिका वहन गरिने छ ।

- बर्जु गाउँपालिकावासीको प्रतिभाहरुले प्रकाशन गर्ने एल्बम, नृत्य प्रशिक्षण ,गायन ,वाधवादन आदीमा औचित्यताको आधारमा सहयोग गरिनेछ ।
- स्थानिय जातजाती तथा भाषाभाषीहरुमा आधारीत डकुमेन्टि तयारी तथा पुस्तकहरु प्रकाशन गरिनेछ ।
- संग्रहालयको संभाव्यता अध्ययन गराई आवश्यक देखिएमा त्यसको विकास र विस्तार गरिने छ ।
- पर्यटकिय क्षेत्रको रुपमा विकास र प्रर्वद्धन गर्न परम्परागत कला तथा संस्कृतिको संरक्षणमा विशेष ध्यान दिइने छ ।
- पर्यटकीय सेवा, सुविधा , विकास र विस्तारका लागि निजी क्षेत्रको लगानी आकर्षित गरिने छ ।
- पर्यटकीय स्थलको र उपजको विविधीकरण विस्तार गरी ग्रामीण पर्यटन मार्फत थप रोजगारीका अवसरहरुको सिर्जना गरिने छ ।
- निजी क्षेत्रद्वारा संचालित पर्यटकीय स्थलहरुलाइ व्यवस्थित गरी संचालन गर्न अभिप्रेरित गरिने छ । पर्यटकीय स्थलको आसपास होटेल व्यवसाय,होम स्टे ,रिसोर्ट,पार्क संचालन गर्न स्थानियलाई सहयोग गरिने छ ।
- गाउँपालिकामा संचालित निजी तथा सरकारी पर्यटकिय स्थलसम्म सहज रुपमा पर्यटकहरुको आवागमनका लागी लिंक सडकहरुको विस्तार र स्तरोन्नती गरिने छ ।

9. कर, राजश्व तथा पूँजी निर्माण नीति

- संघीय, प्रादेशिक कानूनी संरचनालाई उच्चतम परिपालना गरी राजश्व संकलनलाई नियमित, थप पारदर्शी तथा समयसापेक्ष बनाईनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र लाग्ने मेला, उत्सव, विभिन्न खेल, जादु सर्कस आदि जस्ता प्रदर्शनी संचालनका लागि अनिवार्य रुपमा वडा समितिको कार्यालयबाट माग भई आएमा गाउँपालिकाले तोकिएको शुल्क लिई संचालनको लागी अनुमती दिईनेछ।
- कर दस्तुरको पूर्ण जानकारी र फारमहरु वेवसाईटमा राखिने छ।कर हटलाईनको व्यवस्था गरिने छ।
- कार्यालयबाट सबै प्रकारका सेवाग्राहीले प्राप्त गर्ने सेवा सुविधालाई निर्देशिका मार्फत व्यवस्थित गरिने छ।
- सेवा प्राप्त गर्नका लागी कर चुक्ता प्रमाण पत्र अनिवार्य पेश गर्नुपर्ने कानुनी व्यवस्थालाई कडाईका साथ अवलम्बन गरिने छ।

- करदाता सेवा कार्यालय, घरेलु यातायात व्यवस्था कार्यालय लगायतका संस्थाहरु सँग समन्वय गरी कर असुलीलाई प्रभावकारी बनाईने छ भने करदाता शिक्षा कार्यक्रम ६ वटै वडामा संचालन गरिने छ।

10. सेवा प्रवाह, संगठन तथा प्रशासन नीति:

- बर्जु गाउँपालिकाको वस्तुनिष्ठ आवधिक विकास योजना निर्माण गरी योजना तथा बजेट प्रणालीलाई मध्यकालिन खर्च संरचनासँग आबद्ध गरिनेछ ।
- मध्यकालिन खर्च संरचना, स्रोत अनुमान तथा वित्तीय उत्तरदायित्वलाई प्रभावकारी ढङ्गले कार्यान्वयन गर्न समिति गठन गरिनेछ ।
- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्वसँग सम्बद्ध कानूनहरूको परिपालना गरी वित्तीय अनुशासन कायम गरिनेछ ।
- खरिद प्रणालीलाई स्तरीय, पारदर्शी तथा प्रविधिमैत्री बनाईनेछ ।
- बर्जु मानव संसाधन विकास योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- बर्जु गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई आर्थिक सुविधा सहित आन्तरिक पर्यटन प्रबर्द्धनका लागि दश दिनको पर्यटन काज दिईनेछ ।
- बर्जु गाउँपालिकामा करार सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरूको तलबमान पुनरावलोकन गरी कार्यबोझ, कार्यचाप तथा उत्कृष्ट कार्यसम्पादनका आधारमा तलबमा वृद्धि गरिनेछ ।
- बर्जु गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूको साविकको तलबमानमा मासिक २०००।० बढाईएको छ ।
- बढी रहेको प्रशासनिक खर्चलाई न्यूनिकरण गर्न आर्थिक अनुशासन निर्देशिका बनाई लागू गरिने छ ।
- दिर्घकालिन लक्ष्य, उद्देश्य बमोजिम चुस्त, दुरुस्त सांगठनिक संरचना विकास गरिने छ ।
- बर्जु गाउँपालिका र अन्तर्गतका वडाकार्यालयहरूको संगठन संरचना नेपाल सरकारबाट जारी भए अनुरूप लागु हुने छ।
- बर्जु गाउँपालिका कार्यालयमा विभिन्न शाखा, उपशाखाहरू आवश्यकता र औचित्यको आधारमा खोलिने छ।
- सुशासन प्रवर्धन र सहकार्यकोलागी संस्थाहरूसँगको समन्वय र सहकार्यलाई विशेष प्राथमिकता दिईने छ।
- कार्यालयको आन्तरिक व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन कार्यालयमा व्यवस्थापन सूचना प्रणाली स्थापना गरिने छ।
- कार्यालयभिन्न हुन सक्ने अनियमिततालाई रोक्न शुन्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरिने छ।सेवा प्रवाहमा पारदर्शिता एवं जावाफदेहिता कायम गर्न गुनासो सुनुवाई, उजुरी व्यवस्थापनलाई शिघ्रप्रभावकारी बनाईनेछ
- संगठन संरचना नेपाल सरकारले तय गरेबमोजिम हुने छ र कडाइको साथ लागू गरिने छ।

- कर्मचारी पदाधिकारी सुशासन आचार संहिता निर्देशिका तयार गरि लागु गरिनेछ।
- गाउँपालिकाको सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई जनउत्तरदायी, जनमैत्री बनाउन सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षण, जनप्रतिनिधिसँग सम्वाद कार्यक्रम संचालनमा ल्याइने छ।
- संघ, प्रदेश र स्थानीय तहसँगकव समन्वय र सहकार्यका लागि आवश्यक नीति अख्तियार गरिनेछ ।
- बहाल कर संचालन कार्यलाई प्रभावकारी ढंगले अगाडी बढाइने छ।
- राजश्व असुल उपर गर्नको लागि यसै आ.व. देखि घुम्ति सेवा संचालन गरिने छ।
- करको दायरालाई फराकिलो बनाउँदै लगिने र करका नयाँ सम्भावनाहरूको खोजी गरिने साथै कर तिर्न प्रोत्साहित गरिने छ।
- आन्तरिक श्रोत वृद्धिको लागि प्राकृतिक श्रोत साधनको महत्तम उपयोग गर्न प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण (IEE) र वातावरणिय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) लाई प्रभावकारी बनाइने छ।

11. लैङ्गिक समानता, महिला सशक्तिकरण तथा सामाजिक उत्थान र सामाजिक न्याय कार्यनीति:

- सामाजिक विभेद निवारणका लागि विद्यालय र समाजमा सचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- अशक्त, पीडित, बेवारिसे महिला तथा बालबालिकाको पुनर्स्थापनाका लागि भौतिक संरचना निर्माणका लागि जोड दिइनेछ ।
- स्वास्थ्य र सभ्य संस्कृतिको विकास गरी सामाजिक- सम्बन्धमा आधारित सुन्दर शान्त समाजको निर्माण गर्न विशेष नीति लिइने छ।
- सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन, नागरिक स्वतन्त्रता लगायतका मौलिक हकहरूको कार्यान्वयन एवम् कानूनी राज्यको मूल्य र मान्यतालाई स्थापित गर्ने निति अख्तियार गरिनेछ ।
- समाजमा विद्यमान धर्म, प्रथा, परम्परा, रीतिरिवाज तथा संस्कारका नाउँमा हुने विभेद, असमानता, शोषण र अन्यायको अन्त्य गरिने छ।
- जोखिममा परेका, सामाजिक र पारिवारिक वहीष्करणमा परेका तथा हिंसा पिडित महिलाहरूलाई पुनर्स्थापना, संरक्षण, सशक्तिकरण गरी स्वाबलम्बी बनाइने छ ।
- गाउँपालिका भित्रका महिला, किशोर किशोरीहरूलाई प्रजनन स्वास्थ्य एवं स्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिइने छ ।
- पूर्ण अशक्त अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सम्मानित तरिकाले जीवन निर्वाह गर्न आवश्यक पर्ने विशेष सेवाहरू, जनचेता तथा सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।

- महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा, शोषण तथा विभेद र बहिष्करणको नियन्त्रणका लागि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ। यस्ता हिंसामय कार्यक्रमको अन्त्यका लागि गा.पा. स्तरिय समितीलाई कृयाशिल गरिने छ।
- महिलाहरूको सीप विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि गरी आर्थिक रूपमा आत्मनिर्भर बनाउने नीति अवलम्बन गरिने छ।
- बालविवाह, बाल श्रमशोषण, महिलाहिंसा, लैङ्गिक हिंसा, दाइजो प्रथा आदि जस्ता समाजमा विद्यमान प्रथाहरूलाई-समाजबाट पुर्ण रूपमा निर्मुल पार्न विभिन्न अभियानहरू तथा सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ।
- फरक क्षमता भएका तथा अपांग समुदाय, दलित, उत्पीडित, आदिवासी जनजाती, मधेशी मुस्लिम पिछडिएको वर्ग, विपन्न वर्ग, यौनिक तथा तेश्रो लिङ्गी सहित वेपता परिवारको संरक्षण तथा आत्मनिर्भरताका ठोस कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको प्रभावकारी अनुगमनको व्यवस्था मिलाईने छ।
- गाउँ प्रोफाइल व्यवस्थित गर्न प्रत्येक वडाको वडा प्रोफाइल, श्रोततयार गर्ने नक्शातयार गर्ने, विपन्न वर्ग पहिचान, गरिवी नक्सांकन गर्ने जस्ता कार्यलाई संचालन गर्ने नीति लिईनेछ।
- गाउँपालिकाका सबै संरचनामा कम्तिमा ४०% महिला सहभागिता हुनु पर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ लागु गरिने छ।
- मानव वेचविखन न्यूनीकरणको लागि तालिम, सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन र पुनर्स्थापना तथा उद्धारको निमित्त महिला सेवाकेन्द्रको संचालन गरिनेछ।
- बालबच्चाको पालन पोषण, परिवारको हेरचाह जस्ता काम र योगदानलाई आर्थिक रूपमा मूल्यांकन गरिने छ ।
- बालबालिकाको सर्वोत्तम हितलाई प्राथमिकताका रूपमा ध्यान दिइने छ ।
- यस गाउँपालिकाको बालविवाह विरुद्धको अभियानलाई निरन्तरता दिईनेछ तथा बाल क्लब, बाल समूहलाई उक्त अभियानमा आबद्ध गराईनेछ ।
- सामुदायिक, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संघ संस्थाहरूको स्थापना, स्वीकृती, संचालन, नियमन र व्यवस्थापनका लागि एकद्वार प्रणाली अपनाउने र गाउँपालिकाका आवश्यकता र प्राथमिकताका क्षेत्रमा मात्र त्यस्ता संघ संस्थालाई संलग्न गराइने नीति लिइने छ।
- जेष्ठ नागरिकलाई सम्मान तथा एक अर्कामाझ अनुभव आदान प्रदान गरी मुहारमा मुस्कान ल्याउन वातावरण सिर्जना गर्न जेष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र स्थापना गरिने छ ।

- प्रादेशिक कार्यक्रम अन्तर्गत यस गाउँपालिकामा स्थापित लैङ्गिक हिंसा निवारण कोषलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- प्रदेश सरकार, स्थानीय तह र करुणा फाउन्डेसन, नेपाल बीच भएको त्रिपक्षीय साझेदारीमा सञ्चालित अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनस्थापना कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई कार्यक्रम अन्तर्गतका क्रियाकलापलाई व्यवस्थित रूपमा लागू गर्न अनुगमन प्रणालीलाई सशक्त बनाईनेछ ।
- राज्यबाट जारी भएका समावेशीकरण सम्बन्धि नीतिलाई पूर्णरूपमा आत्मसाथ गरिनेछ।

१२. युवा तथा खेलकुद नीति:

- युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी नीति, कानून तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- वडा तथा नगरस्तरीय युवा संजालको गठन गरी युवा वर्गको उत्थान र विकासमा परिचालन गरिनेछ ।
- खेलकुद तथा खेलाडीमा योजनाबद्ध लगानी गर्ने र गाउँपालिका स्तरिय खेल मैदान निर्माणको लागी आवश्यक व्यवस्था मिलाईने छ।
- युवाहरुमा आवश्यकता तथा औचित्यताका आधारमा जीवनपयोगी कार्यक्रमहरु संचालनमा जोड दिईनेछ ।

१३. प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, सम्वर्धन र उपयोग नीति:

- प्राकृतिक तथा बौद्धिक सम्पत्तीको संरक्षणको लागि स्थानीय तथा आधुनिक ज्ञान सीप अवलम्बन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा उपलब्ध प्राकृतिक स्रोत साधनको संरक्षण, सम्वर्धन र वातावरण अनुकूल दिगो रूपमा उपयोग गर्ने र स्थानीय समुदायलाई प्राथमिकता र अग्रधिकार दिदै प्राप्त प्रतिफलको न्यायोचित वितरण गर्ने व्यवस्था गरिने छ।
- सार्वजनिक स्थलमा रहेका गाउँपालिकाको क्षेत्राधिकार भित्र पर्ने ताल, पोखरी, दह, बन जंगल आदी जस्ता प्राकृतिक स्रोत सम्पादाको संरक्षण संवर्धन र प्रवर्धन गर्दै गाउँपालिका र वडा कार्यालयको आर्थिक स्रोतको वृद्धि र विकास गरिने छ।

१४. न्याय र दण्ड व्यवस्था नीति:

- स्थानीय शान्ति समिति, सामुदायिक मेलमिलाप आदि जस्ता संस्थाहरूसँग समन्वय गरि न्याय सम्बन्धित कार्य व्यवस्थापन गरिने छ।

- न्यायिक समितिलाई प्रभावकारी बनाईने छ।
- सामान्य प्रकृतिका विवाद समाधानका लागि मेलमिलाप, मध्यस्तता जस्ता वैकल्पिक उपायहरु अवलम्बन गरिने छ।
- राजनैतिक, प्रशासनिक, न्यायिक, सामाजिक लगायत सबै क्षेत्रको भ्रष्टाचार र अनियमितता नियन्त्रणका लागी प्रभावकारी उपाय अवलम्बन गरिने छ।
- असहाय, ज्येष्ठ नागरिक, अनाथ बालबालिकाहरुको न्यायिक प्रकृतिलाई निः शुल्क सेवा प्रदान गरिने छ।

▪ 19. शान्ति सुरक्षा सम्बन्धी नीति:

- विभिन्न जातजाती, धर्म, संस्कृति र सम्प्रदाय बिच पारस्परिक सदभाव, सहिष्णुता र ऐक्यवद्धता कायम गरि एकता प्रवर्धन गरिने छ।
- राज्यका विभिन्न अंगहरूसँग समन्वय गरी शान्ति सुव्यवस्था कायम गरिने छ।
- बर्जु गाउँपालिका अन्तर्गत ईलाका प्रहरी, अस्थायी प्रहरी चौकी, सिमा सुरक्षा बल लगायत सुरक्षा निकायहरुलाई समय सापेक्ष सुदृढिकरण र सहयोग गरिने छ।

16. सूचना, सञ्चार तथा प्रविधि नीति:

- सूचना प्रविधिको युगको रुपमा रहेको वर्तमान विश्व परिवेश अनुरूप गाउँपालिका र यसका वडाहरुको कार्यप्रणाली र अभिलेखहरुलाई कम्प्युटर पद्धतिमा रुपान्तरण गरी सेवा प्रवाहलाई चुस्त दुरुस्त र छरितो गरिने छ।
- कानून बमोजिम एफ.एम. रेडियो सञ्चालन अनुमति, नवीकरण, नियमन र खारेजीको व्यवस्था गरिने छ।
- निश्चित रकमभन्दा माथिका बोलपत्र आव्हान गर्दा विद्युतीय माध्यमबाट मात्र गरिने छ।
- आर्थिक कारोबारलाई सम्भव भएसम्म बैंक मार्फत गर्ने प्रणाली आत्मसात गरिने छ।
- गाउँपालिका र वडाकार्यालयमा सूचना केन्द्र स्थापना गरिने छ।सबै किसिमका तथ्यांक एकिकृत रुपमा संचालन गर्न एकिकृत रुपमा संचालन गरिने छ।
- जन्म, मृत्यु, विवाह, वसाई सराई तथा सम्बन्ध विच्छेद आदि जस्ता व्यक्तिगत घटना तथा कम्प्युटरकृत प्रणालीबाट गर्ने व्यवस्थालाई अझ व्यवस्थित गरिने छ।
- विद्युतीय शासनको अवधारणाको प्रवर्धनमा जोड दिईने छ।

16. भु-उपयोग, भूमि व्यवस्थापन तथा व्यवस्थित बसोबास नीति

- राष्ट्रिय भु-उपयोग तथा भूमि नीतिको अधिनमा रहेर उपलब्ध भूमिको सदुपयोग गर्दै एकीकृत बस्ती, खेल परिसर, आवास, शहरीकरण, पूर्वाधार विकास गरिनेछ।
- भूमिहिन सुकुम्बासीको तथ्यांक संकलन गरी बसोबास, जीविकोपार्जन र सामाजिक संरक्षणको कार्य सञ्चालन गरिने छ।
- भूमिहिन सुकुम्बासीको समस्या समाधान गर्न भूमि आयोग र सम्बन्धित निकायसँग सहकार्य, समन्वय गरिनेछ ।
- अव्यवस्थित बसोबासीलाई व्यवस्थित गर्न एकीकृत बस्ती विकास गर्ने कार्यमा संघ र प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरी अगाडि बढाइने छ।
- **बलियो घर: सुरक्षित बसोबास** को नाराका साथ घर निर्माण आचार संहिता तर्जुमा गरी लागू गरिने छ। आचार संहिता बमोजिम घर निर्माण सम्बन्धी प्रक्रिया पुरा नगरेमा प्रचलित कानून बमोजिम दण्ड सजाय गरिने छ।
- यस गाउँपालिकामा रहेका फुसको छाना भएका घरधुरीलाई क्रमशः जस्ता पाता को छानाले प्रतिस्थापन गर्न संघीय सरकारसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

**सभाध्यक्ष महोदय,
आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरु,**

अन्त्यमा,

स्थानीय सरकारले अग्रगामी दृष्टिकोणसहित आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरेको छ । यस नीति तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने मूल दायित्व तथा कर्तव्य स्थानीय सरकारको हुनेछ । स्थानीय सरकारले संविधान प्रदत्त अधिकारको सूचिमा रही अत्यावश्यक कानूनहरु निर्माण गरी व्यवस्थित कार्यसम्पादनको आधारचित्र कोरेको छ । तथापि अपेक्षित कृयाकलाप सञ्चालनका लागि पर्याप्त आधार बनिसकेको छैन । जसका लागि हामी प्रयासरत छौं । आगामी आर्थिक वर्ष २०७८/८९ को बजेट तथा कार्यक्रमले उल्लेखित नीति तथा कार्यक्रमलाई व्यवहारिक सफलता प्रदान गर्ने प्रतिबद्धता म यस गरिमामय सभामा जानकारी गराउँदछु । हामीले परिकल्पना गरेको “**कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य, उद्योग, पर्यटन र पूर्वाधार: सुन्दर, समृद्ध बर्जुको आधार**” लाई प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमले आत्मसात गरेको छ । यस नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा सबै सरोकारवालाहरुको साथ सहयोग तथा सहकार्यको अपेक्षा राखेको छु । यस बर्जु गाउँपालिकाको उज्ज्वल भविष्यका लागि तत्परताका साथ आबद्ध जनप्रतिनिधि, कर्मचारी वर्ग, जनसमुदाय लगायत सम्पूर्णमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्नु चाहन्छु ।